

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 9P/89/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5613210009
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 12. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Slavomíra Mlynarčíková
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2013:5613210009.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Liptovský Mikuláš vo veci starostlivosti súdu o maloletých M. X., Z.. XX.X.XXXX, Z. X., Z.. XX.X.XXXX, V. X., Z.. XX.X.XXXX, Q. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. XX.X.XXXX, X. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. X.X.XXXX T. Q. X., Z.. XX.X.XXXX, toho času v Detskom domove 038 12 Necpaly č. 44, IČO: 18 41 52, zastúpené kolíznym opatrovníkom Mestom Liptovský Mikuláš, deti rodičov: P. X., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom E. F., X., X. XXX/X a B. X., nar. XX.X.XXXX, E. F., X., X. XXX/X, toho času obaja bytom X. Š.K. XXX/X, E. F., v konaní o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, o nariadenie ústavnej starostlivosti, za účasti prokurátora Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš a Detského domova v Necpaloch, 038 12, Necpaly č. 44, IČO: 18 41 52, takto

rozhodol:

I. Súd n a r i a d ť u j e ústavnú starostlivosť nad maloletými M. X., Z.. XX.X.XXXX, Z. X., Z.. XX.X.XXXX, V. X., Z.. XX.X.XXXX, Q. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. XX.X.XXXX, X. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. X.X.XXXX, Q. X., Z.. XX.X.XXXX, ktorá bude realizovaná v Detskom domove Necpaly č. 44, Necpaly 038 12.

II. Matka maloletých detí je p o v i n n á prispievať na výživu maloletých detí M. X., Z.. XX.X.XXXX, Z. X., Z.. XX.X.XXXX, V. X., Z.. XX.X.XXXX, Q. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. XX.X.XXXX, X. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. X.X.XXXX, Q. X., Z.. XX.X.XXXX sumou minimálneho výživného pre každé dieťa, t.j. 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa mesačne, určeného podľa § 62 ods. 3 Zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov v spojení s ustanovením § 2 písm. c/ zákona č. 601/2003 Z. z., vždy do každého 15. dňa v mesiaci vopred Detskému domovu Necpaly č. 44, Necpaly 038 12, počnúc právoplatnosťou rozsudku.

III. Otec maloletých detí je p o v i n n ý prispievať na výživu maloletých detí M. X., Z.. XX.X.XXXX, Z. X., Z.. XX.X.XXXX, V. X., Z.. XX.X.XXXX, Q. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. XX.X.XXXX, X. X., Z.. XX.X.XXXX, E. X., Z.. X.X.XXXX, Q. X., Z.. XX.X.XXXX sumou minimálneho výživného pre každé dieťa, t.j. 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa mesačne, určeného podľa § 62 ods. 3 Zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov v spojení s ustanovením § 2 písm. c/ zákona č. 601/2003 Z. z., vždy do každého 15. dňa v mesiaci vopred Detskému domovu Necpaly č. 44, Necpaly 038 12, počnúc právoplatnosťou rozsudku.

IV. Súd u k l a d á rodičom maloletých detí, aby do jedného roka upravili svoje rodinné a sociálne pomery tak, aby mohli osobne vykonávať starostlivosť o maloleté deti.

V. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

Návrhom podaným na Okresnom súde Liptovský Mikuláš 1. 10. 2013 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš navrhol, aby súd nariadil nad maloletými deťmi ústavnú starostlivosť, lebo

rodina je od roku 2010 v registri problémových z dôvodu zanedbávania starostlivosti o maloleté deti a nevyhovujúcich podmienok na ich výchovu. Otec si neplní vyživovaciu povinnosť a matke je vyplácané náhradné výživné. Matka je poberateľkou rodičovského príspevku, ale nedokáže samostatne hospodáriť s finančnými prostriedkami, nevláda starostlivosť o maloleté deti. Rodičovský príspevok a rodinné prídavky sú vyplácané Mestu Liptovský Mikuláš ako osobitnému príjemcovi. Otec maloletých detí je dlhodobo dobrovoľne nezamestnaný a vedie záhaľčivý spôsob života. Deti žijú v spoločnej domácnosti s matkou v dvojizbovom mestskom byte, kde sa bez právneho titulu zdržiava pravidelne aj otec detí a stará matka maloletých Ž. O.. Hygiena je dlhodobo na nižšej úrovni. Prostredie je chudobné a málo podnetné. Rodičia sa deťom nevenujú a nemajú vypestované základné hygienické a pracovné návyky. Nemajú žiadne voľnočasové aktivity. Rodina je pravidelne sledovaná úradom práce aj mestom Liptovský Mikuláš. Matka potrebuje neustálu podporu a vedenie pri výchove detí, ale odporúčania nerešpektuje a snaží sa obchádzať stanovené pravidlá a normy. Maloletá V. bola v školskom roku 2013 a 2014 z dôvodu porúch správania umiestnená od 6. 9. 2013 v Liečebnovýchovnom sanatóriu v Ľubochni. Domáca príprava na vyučovanie je slabá a nepravidelná a vyučovacie výsledky sú nedostatočné. Matka sa nezúčastňuje rodičovských združení a deti sú vytlačované na okraj skupiny v škole. Napriek dohľadu rodičia nedokázali zlepšiť situáciu v rodine, o čom svedčia správy mesta a detskej lekárky. Pravidelne sa opakuje situácia, že rodina na konci mesiaca nemá už žiadne finančné prostriedky. Opakovane sa zistilo, že v domácnosti sa nenachádzali ani základné potraviny. Finančné problémy v rodine ohrozujú zdravý vývoj detí, strava je značne nevyvážená a málo hodnotná. Dlh na nájomnom za byt bol k 8. 7. 2013 okolo 2.031,19 eur. Podľa ošetrojúcej lekárky minimálne maloletá Q. a maloletý E. sú podvyživení. Deti trpia nedostatkom pozornosti, otec deti navádzal na zbieranie cigaretových ohorkov, fajčenie a žobranie. Voči deťom používal fyzické tresty (bitku opaskom). Ani pomoc širšej rodiny sa nedá očakávať, lebo v domácnosti sa konajú rodinné stretnutia, kde sa požívajú alkoholické nápoje. Pri dohľade nad starostlivosťou o maloleté deti boli pracovníci príslušných orgánov viackrát svedkami takýchto osláv. Úrad eviduje sťažnosti susedov na hluk v domácnosti a vulgárne správanie sa detí. V roku 2011 boli istú dobu maloleté deti Z., V. T. M. umiestnené v krízovom stredisku. Rodina bola zaradená do programu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš na rok 2013 zameraného na odstránenie a zmiernenie problémov v správaní detí, porúch správania, rozvoj sociálnych zručností na získanie spoločenských návykov, hygienických návykov a zabezpečenia vhodného využitia voľného času detí. Zo správy n.o. Kľúč, Bratislava vyplynulo, že deti pochádzajú z podnetovo chudobného a málo kreatívneho prostredia. Otec matku aj deti fyzicky a psychicky týra. U detí badať absenciu vo výchove a pozitívny vplyv rodičov.

Uznesením zo dňa 7. 10. 2013 č.k. 9P/89/2013-12 Okresný súd Liptovský Mikuláš nariadil predbežné opatrenie, ktorým odovzdal všetky maloleté deti do starostlivosti Detského domova Necpaly, obom rodičom uložil povinnosť prispievať na každé z maloletých detí sumou minimálneho výživného.

Matka maloletých detí nesúhlasila s ústavnou starostlivosťou nad maloletými deťmi. Uvádzala, že nie sú zlí rodičia a starali sa ako sa mohli. Problémom boli financie, lebo obaja rodičia sú bez práce. Ona sa zamestnať nemohla a manžel iba brigádnycky. Deti chodili do školy riadne a nemali veľa vymeškaných hodín. Chodili čisto oblečení a nosili si pomôcky. Deti nemajú čo robiť v detskom domove, lebo majú obidvoch rodičov, starých rodičov aj iných príbuzných. Kým bola dcéra Z. doma nefajčila, ale v detskom domove jej povedali, že Z. fajčí. Z. nechodievala ani do pohostinstiev, keď ju boli navštíviť v detskom domove, tak pani z pohostinstva, ktorá ich obsluhovala, sa jej pýtala, či chce džús ako vždy. Chce byť s deťmi aspoň na sviatky. Odkedy sú deti v domove tak sa zmenili, a to ich správanie voči rodičom a pracovníkom detského domova, doma sa takto nesprávali. Ona stále býva v dvojizbovom byte, ktorý má od mesta. Žije s ňou aj mama, ktorá jej pomáha byt platiť. Býva tam aj otec detí. Párkrát sa stalo, že prišiel domov podnapitý a ona volala políciu, ale potom to všetko zobrala späť, aby polícii nemusela stále niečo vysvetľovať. Otcovi detí dala podmienku, že si musí nájsť prácu. Naposledy pracoval vyše mesiaca. Jej starostlivosť nebola ukážková, ale nebola ani zlá. Nebola taká, aby deti odobrali do ústavu. Deti sa nikdy nesťažovali, že nemôžu mať to čo iné. Nikdy sa k nim zle nesprávali a ani im neublížovali. Bitku dostali len vtedy, ak nepočúvali, ako každé iné dieťa.

Otec maloletých detí vypovedal, že podľa neho mali deti všetko, dostávali raňajky aj obedy. Boli čisté a do školy si nosili desiaty. Každú korunu dal do domácnosti. Keď deti niečo chceli, rodičia sa snažili. Alkoholické nápoje požíval iba príležitostne, asi raz za mesiac, keď prišla nejaká návšteva. Niečo kúpili zo svojho a niečo priniesli návštevy. Nesúhlasil s tým, aby im boli deti odobrané.

Poverená pracovníčka kolízneho opatrovníka na pojednávani uvádzala, že prvýkrát boli kontaktovaní s rodinou v júni 2011, keď sa mesto stalo osobitným príjemcom dávok na základe rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš. V tom čase rodina žila v komerčne prenajatom byte na Hurbanovej ulici a museli z tohto bytu odísť. Na osobnú intervenciu u primátora bol rodine pridelený dvojizbový mestský byt. V tom čase mala najmladšia Q. dva mesiace. Situácia ešte v byte na Hurbanovej bola taká, že v byte okrem 8 detí žili ich obaja rodičia, stará matka detí a dvaja bratia matky. Mesto sa následne stalo aj príjemcom prídavkov na deti a matka musela dokladovať bločkami všetky nákupy. Susedia sa prišli sťažovať na hluk a množstvo ľudí, ktorí sa v byte zdržiavajú. V auguste 2012 bolo mesto upozornené katolíckou charitou - Dom Charitas Sv. Kláry, že maloleté deti X. si k nim chodili pýtať jesť s tým, že sú hladné. Spolupráca s rodinou bola veľmi intenzívna. Od marca 2012 bolo mesto aj príjemcom rodinných prídavkov. Teda rodičia maloletých detí nedostávali peniaze do rúk, ale len na nákupy potravín a oblečenia. Od augusta 2012 matka peniaze priamo do rúk nedostávala. Na nákupy som s ňou chodievala ona. V júni 2012 bolo manželstvo rodičov maloletých detí rozvedené. Pre neplatenie bola vypnutá elektrická energia v mestskom byte, kde je kúrenie aj sporák na elektrickú energiu. Blížila sa zima a hrozilo odobratie detí, ak by opätovne nebola zapnutá elektrická energia. V decembri 2012 sa podarilo zaplatiť dlh za elektriку z náhradného výživného. Príjem do rodiny boli rodinné prídavky na všetky deti spolu 184,80 eur, rodičovský príspevok matke 199,60 eur a náhradné výživné 226,60 eur. Rodina mala spolu príjem 611 eur. Stará matka sľubovala, že bude dávať do rodiny ďalších 100 eur, ale sama mala exekúciu na dôchodok. Bola ďalšou osobou, ktorá žila z týchto prostriedkov celkového príjmu rodiny 611 eur. Mesto od augusta 2012 z týchto 611 eur vyplácalo náklady na bývanie, za materskú škôlku, obedové čipy deťom. V byte sa stále zdržiavalo väčšie množstvo ľudí. Problém bol v tom, že otec nepracoval a aj z toho mála, čo mali dostávať hlavne deti ujedal. Chodili tam rôzni príbuzní, napríklad sesternica matky detí a viedli rušný spoločenský život. Tvrdili, že doniesli nejaké potraviny, ale doniesli so sebou aj alkohol. Matka detí sa nestíha pri toľkých návštevách starať o všetkých osem detí a dostatočne sa im venovať. Pri tom množstve detí a iných ľudí v byte nebolo možné udržiavať poriadok, prostredie bolo zafajčené. Prichádzali opakované sťažnosti od susedov za rušenie pokoja a hluk. Nikdy nemala dojem, že by matka detí nemala rada. Snažili sa, aby rodina fungovala, ale reálne z tých 611 eur po zaplatení bytu a električky, spolu 326,47 eur zostalo rodine 284,53 eur na mesiac. Keď sa to vydělí počtom dní je to 9,50 eur na deň a pri deviatich ľuďoch to na osobu a deň vychádzalo 1,051 eur. Bolo neudržateľné, aby reálne z takýchto prostriedkov rodina vyžila. Bolo zrejmé, že situácia speje k odňatiu detí. Hlavným dôvodom nebolo len správanie, keďže rodičia mali takýto životný štýl, ale reálne sa z príjmu nedalo vyžiť. Prvýkrát od ich spolupráce až za obdobie od 1. 11. 2013 do 30. 11. 2013 na základe dohody o vykonaní práce začal otec detí pracovať. Matka bola na rodičovskej dovolenke, ale otec dovtedy nerobil vôbec nič. Po odňatí detí im mesto poskytlo poučenie, že im môžu poskytnúť preplatenie cestovného na návštevy detí v detskom domove každých 30 dní. Majú šance dostať deti späť, ale musia si nájsť robotu a zabezpečiť deťom podmienky. V rodine nie je v súčasnosti žiadny príjem. Kontaktoval ich bytový podnik, ktorý spravuje mestské byty ohľadne návrhu na exekúciu, keďže nedoplatok na byte je 1.400 eur. Z tých prostriedkov, ktoré mala rodina, nebolo možné splatiť celý dlh za byt. Je nevyhnutné, aby si rodičia zabezpečili nejaký príjem.

Poverená sociálna pracovníčka Detského domova v Necpaloch F. L. Š. uviedla, že adaptácia detí prebehla primerane. Deti boli spoločne prijaté do jednej samostatnej skupiny. Navštevujú školy a materskú škôlku. Dve najmladšie trávia čas v detskom domove. Rodičia deti kontaktujú takmer denne. Doposiaľ ich boli navštíviť dvakrát. Detský domov poskytuje rodičom priestory pre kontakt s deťmi. V októbri boli spolu od 18. do 20. 10. 2013 a v novembri od 15. do 18. 11. 2013.

Poverená pracovníčka detského domova psychologička F. P. Š. uvádzala, že deti popierajú, že by sa v rodine dialo niečo zlé, čo by im nevyhovovalo. Maloletá V. priznala, že otec, keď bol opitý bol agresívny a bil ich. Na deťoch je vidno, že nie sú zvyknuté na pravidelný režim. Aj keď sa snažia, prejavuje sa u nich vulgárne vyjadrovanie a fajčenie. Deti prahnú po pozornosti, aby si ich niekto všimol a snažia sa dosýtiť svoje potreby. Dávajú si pozor na to, čo povedia a snažia sa spolupracovať. Prejavujú sa tak, ako keby nie všetky ich potreby boli v rodine uspokojované. Po príchode do detského domova sa nevedeli dojesť. Nemali mieru a mladšie z detí potom vracali. Stále pozerali do hrncov, či je čo jesť. Hovorili, že keď boli peniaze, tak mali čo jesť. Má dojem, že v rodine neboli pravidlá bezpečného prostredia a deti boli ponechávané napospas. Deti majú priemerný intelekt, ale výsledky, ktoré dosahujú, sú horšie, ako by mohli. Majú tendenciu zatajovať domáce úlohy, aby mohli ísť von. Sú zvyknuté robiť si čo chcú. Z rozhovorov zistila, že boli púšťané vonku až do 20.00 hod., čo je vzhľadom na ich vek pomerne neskoro.

Deti si rodičov idealizujú, veria ich sľubom, že sa všetko zmení a budú sa môcť vrátiť domov. Deti sa na rodičov tešia a snažia sa tráviť s nimi čas.

Poverená pracovníčka navrhovateľa uvádzala, že nariadenie ústavnej starostlivosti je vhodným riešením pre maloleté deti. Rodičia o deti javia záujem. Strávili s nimi víkendový pobyt a takisto aj počas vianočných sviatkov strávia pobyt s deťmi v detskom domove. Od umiestnenia detí v detskom domove sa sociálne pomery nezmenili. Na byte sú naďalej dlhy a značnú sumu predstavuje aj výživné na všetky deti. Záleží len na rodičoch ako dlho deti budú v detskom domove a je na rodičoch, aby sa snažili.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš uvádzal, že návrh na nariadenie ústavnej starostlivosti bol podaný dôvodne. Stav starostlivosti o maloleté deti v rodine bol kolísavý a ani opatrenia nevedli ku konsolidácii pomerov. Detskou lekárkou bola konštatovaná nedostatočná výživa a u dvoch najmladších detí podvýživa. Rodičia vzhľadom na početnosť detí a ich sociálne pomery nezvládli svoju povinnosť vyživovať deti a starať sa o ne. Je snaha rodičov a citová väzba, ktorá je najmä medzi matkou a maloletými deťmi. Navrhol, aby súd nariadil nad všetkými maloletými deťmi ústavnú starostlivosť a uložil obidvom rodičom povinnosť úpravy pomerov podľa § 53 Zákona o rodine a určil povinnosť platiť výživné vo výške 30% zo sumy životného minima pre obidvoch rodičov.

Okrem výsluchu rodičov maloletých detí súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa s obsahom listín v spise z čl. 1-144, najmä návrhom na nariadenie ústavnej starostlivosti čl. 1-4, fotokópiami rodných listov maloletých detí čl. 5-12, fotokópiou záznamu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 13, fotokópia zápisnice Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš 13. 5. 2011 s návrhom na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom čl. 14, oznámenie Centra sociálnych služieb ANIMA čl. 15, záznam Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 16, fotokópia záznamu z osobného šetrenia 25. 5. 2011 čl. 17, fotokópia správy Centra sociálnych služieb ANIMA z 30. 5. 2011 čl. 18, záznam Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš z 1. 6. 2011 čl. 19, správa Centra sociálnych služieb ANIMA zo 14. 6. 2011 čl. 20, správa Základnej školy Okoličianska 404, Liptovský Mikuláš z 20. 6. 2011 čl. 21, správa Centra sociálnych služieb ANIMA z 20. 6. 2011 - oznámenie čl. 22, rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 15. 6. 2011 č.k. 4P/149/2011-23 čl. 23-24, správa Centra sociálnych služieb ANIMA čl. 25, správa psychiatricky MUDr. T. F. čl. 26, záznam Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny z 12. 9. 2011, správa vyšetrenia psychiatricky MUDr. T. F. čl. 28, správa Centra sociálnych služieb ANIMA z 13. 9. 2011 čl. 29, zápisnica napísaná na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny na návrh na vykonanie exekúcie pre dlžné výživné čl. 30-31, oznámenie Centra sociálnych služieb ANIMA čl. 32, súhlas na uzavretie nájomnej zmluvy k bytu Mesta Liptovský Mikuláš čl. 33, posudok základnej školy na maloleté deti V. X., Q., Z. T. M. X. z 22. 2. 2012 čl. 34, správy základnej školy na maloleté deti V. X., M. X., Z. X. z 13. 4. 2012 čl. 36-37, fotokópia rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš 4P/37/2012-33 čl. 38-40, ktorým bolo manželstvo rodičov detí rozvedené. Deti boli zverené do starostlivosti matky a otec bol zaviazaný povinnosťou platiť výživné, správa o zázname úkonov vykonaných zo dňa 6. 8. 2012 z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš zo dňa 6. 8. 2012 čl. 41, zápisnica návrhu na vykonanie exekúcie čl. 42, správa zo záznamu úkonov z 13. 8. 2012 z Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 43, výtlačok elektronickej komunikácie medzi psychiatrickou a pracovníčkou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny čl. 44, 45, správa Mesta Liptovský Mikuláš z 27. 9. 2012 čl. 46-47, fotokópia záznamu zo šetrenia z 8. 8. 2012 čl. 48, fotokópia výzvy na odovzdanie bytu čl. 49, súpis mesačných predpisov a prehľad úhrad za byt čl. 50 k 31. 8. 2012, správa Mesta Liptovský Mikuláš zo 17. 10. 2012 čl. 51, fotokópia zápisnice o trestnom oznámení matky maloletých detí čl. 52, fotokópia záznamu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš 24. 10. 2012 čl. 53-54, záznam zo šetrenia Mesta Liptovský Mikuláš z 25. 10. 2012 čl. 55, záznam z osobného šetrenia z 5. 11. 2012 čl. 56, upozornenie OO PZ Liptovský Mikuláš 12. 12. 2012 čl. 57, fotokópia záznamu z osobného šetrenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš z 10. 12. 2012, 19. 12. 2012, 3. 1. 2013, 7. 1. 2013 čl. 58-61, elektronickej komunikácie medzi pracovníčkou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a psychiatrickou MUDr. T. F. zo 17. 1. 2013 čl. 62, správa všeobecnej detskej lekárky maloletých detí z 23. 1. 2013 čl. 63, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny k maloletému M. X. a Q. X. čl. 64, správy o maloletých Z. X. T. V. X. čl. 65, správa Mesta Liptovský Mikuláš 30. 1. 2013 čl. 66, fotokópia podnetu na začatie trestného stíhania Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny čl. 67, správa Mesta Liptovský Mikuláš z 28. 2. 2013 čl. 68, správy o maloletých deťoch školských a predškolských zariadení čl. 69-70 z marca 2013, fotokópie záznamu z osobných šetrení úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v rodine maloletých detí z 11. 4. 2013, 6. 5. 2013, 16. 5. 2013, 22. 5. 2013

čl. 71-74, správa všeobecnej lekárky maloletých detí čl. 75-77, fotokópie záznamu osobných šetrení Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš z 3. 7. 2013 až 9. 7. 2013 čl. 78-80, správa Mesta Liptovský Mikuláš z 10. 7. 2013 čl. 81, záznamy z osobného šetrenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš za obdobie od 11. 7. 2013 až 30. 7. 2013, správa ošetrojúcej lekárky maloletých detí čl. 88, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny z osobných šetrení z obdobia od 2. 8. 2013 až 19. 8. 2013 čl. 88-91, fotokópia záznamu šetrenia komunitnej sociálnej pracovníčky zo 16. 8. 2013 čl. 92, záznamy z osobných šetrení Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 93-98 za obdobie od 28. 8. 2013 až 2. 9. 2013 čl. 93-94, správa Mesta Liptovský Mikuláš zo 4. 9. 2013 čl. 95, správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš z osobného šetrenia z 5. 9. 2013 až 6. 9. 2013 čl. 96-98, správy školského zariadenia, ktoré navštevovali maloleté deti čl. 99, záznamy z osobného šetrenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš z 18. 9. 2013 čl. 100, správa riaditeľky Kľúč, n.o. z pobytu maloletých detí čl. 101-105 v auguste 2013, záznam Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš z 23. 9. 2013 čl. 106, správa Mesta Liptovský Mikuláš z 24. 9. 2013 čl. 107, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny z 27. 9. 2013 čl. 108, výtlačok identifikačných údajov Detského domova čl. 110, uznesenie o ustanovení kolízneho opatrovníka maloletým deťom čl. 111, uznesenie o nariadení predbežného opatrenia čl. 112, uznesenie o pribratí účastníka do konania Detského domova Necpaly čl. 16, oznámenie vstupu prokurátora do konania čl. 117, oznámenie o prijatí maloletých detí do detského domova čl. 118-119, správa o oznámení a realizácii ústavnej starostlivosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 120, správa detského domova čl. 122 o realizácii umiestnenia maloletých detí, oznámenie detského domova o súhlase deťom zdržiavať sa mimo Detského domova v Necpaloch maloletému E. T. X. X. čl. 124, písomné vyjadrenie Mgr. J. V. čl. 130, oznámenie o umiestnení maloletých detí v detskom domove čl. 131-132, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 133, správa Sociálnej poisťovne pobočky Liptovský Mikuláš čl. 134-136, správa detského domova o umiestnení maloletých E. T. X. X. mimo detského domova čl. 137, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 138, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 139-141, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 142, vrátená nedoručená zásielka otcovi maloletých detí čl. 143, správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš čl. 144; ďalej obsahom pripojených spisov tunajšieho súdu sp. zn. 4P/37/2012, najmä rozsudok o rozvode manželstva a úprave výkonu práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode z 3. 5. 2012 č.k. 4P/37/2012-33, ako aj obsah pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 4P/149/2011, najmä rozsudok okresného súdu zo dňa 15. 6. 2011 č.k. 4P/149/2011-23.

Zhodnotiac vykonané dôkazy jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti mal súd preukázané:

§ 54 Zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov, ďalej iba ZR

(1)Náhradná osobná starostlivosť alebo pestúnska starostlivosť má prednosť pred ústavnou starostlivosťou. Pred nariadením ústavnej starostlivosti je súd povinný vždy skúmať, či maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti.

(2)Súd môže nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy, ak výchova maloletého dieťaťa je vážne ohrozená alebo vážne narušená a iné výchovné opatrenia nevedli k náprave alebo ak rodičia nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa z iných vážnych dôvodov a maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti. Za vážne ohrozenie alebo vážne narušenie výchovy maloletého dieťaťa sa nepovažujú nedostatočné bytové pomery alebo majetkové pomery rodičov maloletého dieťaťa.

(3)Ak súd nerozhodol podľa § 39 ods. 2 a 3 alebo podľa § 56, súd rodičia maloletého dieťaťa naďalej jeho zákonnými zástupcami a spravujú jeho majetok.

(4)Súd môže výnimočne nariadiť ústavnú starostlivosť aj vtedy, ak jej nariadeniu nepredchádzali iné výchovné opatrenia. Výnimočnosť prípadu a neúčelnosť iného výchovného opatrenia musí byť preukázaná.

(5)Súd v rozhodnutí, ktorým nariaďuje ústavnú starostlivosť, musí presne označiť zariadenie, do ktorého má byť dieťa umiestnené. Pri rozhodovaní o nariadení ústavnej starostlivosti súd vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na citové väzby maloletého dieťaťa k súrodencom a na ich zachovanie.

§ 55 ZR

(1)Súd sústavne sleduje spôsob výkonu ústavnej starostlivosti a najmenej dvakrát do roka hodnotí jej účinnosť, najmä v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí, obcou a s príslušným zariadením, v ktorom je maloleté dieťa umiestnené.

(2)Ak súd nariadil ústavnú starostlivosť z dôvodov, ktoré sú na strane rodičov, v rozhodnutí zároveň určí rodičom dieťaťa primeranú lehotu na úpravu ich rodinných a sociálnych pomerov tak, aby mohli osobne vykonávať starostlivosť o maloleté dieťa. Ak rodičia úpravu svojich rodinných a sociálnych pomerov v určenej lehote zabezpečia, súd ústavnú starostlivosť zruší. Ak rodičia úpravu svojich rodinných a sociálnych pomerov v určenej lehote nezabezpečia, súd začne aj bez návrhu konanie o zverení dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti alebo konanie o zverení dieťaťa do pestúnskej starostlivosti.

§ 62 ZR

(1)Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

(3)Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

§ 2 zákona č. 601/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov

Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú podľa § 3 spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm c/ 90,42 eura mesačne, ak ide 1/ o zaopatrené neploleté dieťa, 2/ o nezaopatrené dieťa.

V súčasnosti sú maloleté deti na základe predbežného opatrenia súdu v starostlivosti Detského domova v Nepochoch (čl. 112-115). Manželstvo rodičov maloletých detí bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 3. 5. 2012 č.k. 4P/37/2012-33, ktorý nadobudol právoplatnosť 15. 6. 2012. Maloleté deti boli zverené do osobnej starostlivosti matky s tým, že matka je oprávnená maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach. Otcovi bola uložená povinnosť prispievať na výživu maloletých detí M., Z., V. T. Q. po 30 eur mesačne a na výživu E., X., E. a Q. X. sumou minimálneho výživného, t.j. 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa mesačne podľa § 62 ods. 3 ZR v spojení s § 2 písm. c/ zákona č. 601/2003 Z. z. Súčasne súd nariadil nad výchovou maloletých detí dohľad, vykonávaný za súčinnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš. Už v prvej správe Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš zo 4. 12. 2012 sa uvádza, že rodina obýva dvojizbový mestský nájomný byt, ktorý bol odpojený od elektrickej energie pre nedoplatok cca 750 eur. Dlž na nájomnom bol v čase podania správy cca 2.000 eur. Šetrenia v rodine pravidelne vykonával nielen úrad práce, ale aj Mesto Liptovský Mikuláš. Napriek tomu, že nájomná zmluva na byt bola uzavretá len s matkou maloletých detí, v byte sa zdržiaval aj otec maloletých detí, ktorý je nezamestnaný, nemá žiadny príjem, vedie záhaľčivý spôsob života a výživné na maloleté deti neplatí. Matkou bol podaný návrh na exekúciu výživného a trestné oznámenie za neplnenie vyživovacej povinnosti. Vyučovacie výsledky detí sú slabé, správanie problémové. Najmladšie deti Q. T. E. sú chudokrvné, váhovo zaostávajú, potrebujú lepšiu výživu.

Matka maloletých detí bola naposledy zamestnaná do 23. 6. 2000. Od 1. 4. 2004 bola občanom starajúcim sa o dieťa do 6 rokov veku. V evidencii uchádzačov o zamestnanie je od 8. 10. 2013, ale v novembri 2013 sa nedostavila na úradom určený termín, preto jej bola zasielaná výzva. Matka detí poberala prídavky na deti a rodičovský príspevok, vyplácaný prostredníctvom osobitného príjemcu - mesta Liptovský Mikuláš vo výške prídavku na dieťa 23,10 eur na každé dieťa a rodičovského príspevku

vo výške 199,60 eur mesačne. Od 1. 11. 2013 jej boli štátne sociálne dávky odňaté z dôvodu, že maloleté deti sú od 8. 10. 2013 umiestnené v Detskom domove Necpaly. Otec maloletých detí je nezamestnaný. Podľa správy Sociálnej poisťovne, pobočka Liptovský Mikuláš v roku 2012 vôbec nikde nepracoval. V roku 2013 na základe dohody o vykonaní práce len v období od 15. 10. 2013 do 31. 10. 2013 a od 1. 11. 2013. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš priznal otcovi maloletých detí pomoc v hmotnej núdzi vo forme dávky a príspevkov v hmotnej núdzi od 1. 7. 2013 vo výške 62,50 eur. Rodičia detí sa nezdržiavajú v mieste trvalého bydliska, ale v byte na základe zmluvy o nájme medzi mestom Liptovský Mikuláš a matkou detí na ulici X. Š. XXX/X, E. F.. V čase rozhodovania súdu bol dlh na nájomnom za byt približne 1.400 eur. V spoločnej domácnosti s matkou maloletých detí a otcom maloletých detí žije aj stará matka maloletých detí, často sa tam zdržiavajú aj dvaja bratia matky maloletých detí a podľa poznatkov pracovníkov mesta Liptovský Mikuláš, ktorý bol osobitným príjemcom rodičovského príspevku a prídavkov na dieťa, tieto osoby žili najmä z rodičovského príspevku pre matku maloletých detí 199,60 eur a prídavkov na deti po 23,10 eur na každé z 8 detí, ako aj náhradného výživného 226,60 eur, spolu celom 611 eur. Len náklady na nájom bytu a za elektriku sú mesačne 326,47 eur. Na všetky ostatné potreby zostávalo rodine 284,53 eur.

Súd predovšetkým skúmal, či maloleté deti nie je možné zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti, súdu nie sú známe žiadne osoby, ktoré by mohli vykonávať v súčasnosti náhradnú osobnú starostlivosť alebo pestúnsku starostlivosť. V prípade maloletých detí X. nie sú dôvodom nariadenia ústavnej starostlivosti nedostatočné bytové pomery a majetkové pomery rodičov maloletých detí, ale skutočnosť, že výchova maloletých detí je vážne narušená a starostlivosť nedostatočná a ani dlhotrvajúci dohľad a pomoc zo strany Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, ako aj Mesta Liptovský Mikuláš nevedli k zlepšeniu starostlivosti o maloleté deti. Bez výsledku bolo aj nariadené výchovné opatrenie súdu - dohľad nad výchovou maloletých detí vykonávaný v súčinnosti s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš.

Na základe vykonaného dokazovania mal súd presvedčivo preukázané, že výchova maloletých detí je vážne narušená, čo sa prejavilo na maloletých deťoch. Najmä na zdravotnom stave maloletých Q. (*..X.XXXX) a E. (*..X.XXXX), ktoré váhovo zaostávajú za deťmi svojho veku v dôsledku podvýživy, u maloletej Q. sa prejavila chudokrvnosť a z toho vyplývajúca potreba liečby prípravkami železa (zo správy 17. 9. 2012), čo pretrvávalo aj následne po ďalšom vyšetrení v detskej poradni 7. 12. 2012, keď bola maloletá Q. X. kvôli zaostávaniu vo vývoji odoslaná k detskému neurológovi. Matka bola opakovane predvolávaná nielen na preventívne prehliadky, ale aj na objednané vyšetrenia, keď sa 5. 5. 2013 s maloletou Q. neustanovila na odber. U maloletej Q. bolo konštatované, že dieťa je výrazne hypotrofické, keď vo veku 8 rokov vážila len 23 kg. Pri ďalšej prehliadke 8. júna 2013 pretrvával stav hypotrofie u maloletej Q. a nedostatok železa. Maloletý E. bol taktiež hmotnostne pod vekovým priemerom. U maloletej Q. bola konštatovaná ľahká retardácia vývoja a u maloletého E. zaostávanie v psychomotorickom vývoji. U maloletej V. po absolvovaní pedopsychiatrických vyšetrení boli zistené poruchy správania a emócií s doporučením liečby liekmi. Prejavovala sa agresívne. Najmä voči iným deťom (ataky zlosti, nekontrolovateľný afekt s agresivitou), bežne používala vulgarizmy. Pre šikanovanie žiačky 3. ročníka a rušivé správanie v škole bola matka pozvaná do školy (z vyšetrenia 18. 10. 2012). Maloletá V. X. bola v roku 2013 umiestnená v Liečebno-výchovnom sanatóriu v Ľubochni. Maloleté deti Z. X., V. X. T. T. M. X. absolvovali v roku 2011 dobrovoľný pobyt v Centre sociálnych služieb ANIMA, v Liptovskom Mikuláši. Maloletá V. mala problémy akceptovať dospelých, odmietala spolupracovať, reagovala nadávkami alebo ignoráciou. Jej správanie bolo agresívne nielen voči iným deťom, ale aj voči vychovávateľovi a bola ťažko zvládnuteľná. V priebehu rokov 2011 až do odovzdania maloletých detí do starostlivosti detského domova na základe predbežného opatrenia bola rodina s maloletými deťmi sledovaná Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš a Mestom Liptovský Mikuláš, pravidelne boli žiadané správy zo škôl, ktoré maloleté deti navštevovali, ako aj správy z výchovného skupinového programu, sociálneho skupinového programu a výchovno-rekreačného skupinového programu zameraného na odstránenie alebo zmiernenie problémov v správaní dieťaťa alebo jeho porúch správania, na rozvoj sociálnych zručností, na získanie potrebných spoločenských návykov, hygienických návykov aj na zabezpečenie vhodného využitia voľného času pre deti od 19. 8. 2013 do 25. 8. 2013 Kľúč n.o. so sídlom v Bratislave, Píniová 14, IČO: 3677658. Všetky správy preukazujú, že sociálne prostredie rodiny je pre maloleté deti málo podnetné, deti nemajú pravidelné návyky, že trpia nedostatkom pozornosti zo strany rodičov, ktorá je len sporadická. Pokiaľ bol nad rodičmi maloletých detí dôkladný a častý dohľad (intenzívny), situácia sa prechodne zlepšovala, najmä čo sa

týka nákupu základných potravín, ale pri častých kontrolách bolo opakovane zistené, že napriek nízkemu príjmu do rodiny s 8 maloletými deťmi sa v dvojizbovom byte často zdržiavali ďalšie osoby, v prítomnosti maloletých detí sa požívali alkoholické nápoje, rodičia maloletých detí boli pod vplyvom alkoholu. V prostredí, kde sa pohybovali maloleté deti bolo nafajčené. Často neboli zabezpečené základné potraviny pre deti a navarený obed, ktorý sa považuje za hlavné jedlo dňa. U detí bolo zo strany školy pozorované, že boli hladné a brali desiaty iným deťom. Deti boli neprimerane fyzicky trestané otcom. Školou bola spolupráca s rodičmi hodnotená ako nepostačujúca, rodičia neprejavovali záujem o vzdelávanie svojich detí, o ich výsledky v škole. Podľa správy z pobytového programu n.o. Kľúč, ktoré absolvovali maloleté deti V., M., Z. T. Q.. U všetkých bolo zistené, že nemajú dostatočne osvojené hygienické, stravovacie a spoločenské návyky. Pravidlá a ich dodržiavanie si osvojovali iba ťažko. Všetky deti sa prejavovali agresivitou okrem maloletej Q.. V. sa prejavovala agresívne voči ostatným deťom, M. najmä voči sestrám a Z. najmä voči súrodencom. Od všetkých detí bolo zistené, že otec nadmerne konzumuje alkoholické nápoje a to aj v prítomnosti maloletých detí. Deti aj matku fyzicky týra. Deti sa ho boja. Maloletý M. uvádzal, že otec ho ponúkol alkoholom. Napriek systematickej starostlivosti poskytovanej rodine sa situácia pozitívne nezmenila. V dôsledku takejto starostlivosti rodičov bola preukázaná narušená výchova detí, čo sa prejavilo najmä na zdravotnom stave mladších detí trpiacich nedostatočnou výživou, ale aj v sociálnej sfére, keď maloleté deti dosahujú školské výsledky pod svoje schopnosti. Hoci rodičia vedeli, že ich výchova je sledovaná svoj spôsob života podstatným spôsobom nezmenili. Preferovali iné hodnoty ako osobnú starostlivosť o svoje deti, najmä časté posedenia v kruhu rodiny a známych, ktoré sa neobišli bez nadmerného požívania alkoholu. Keďže rodina s 8 deťmi, dvaja rodičia, stará matka a ďalšie osoby, ktoré sa často zdržiavali s nimi v dvojizbovom byte nevytvárali vhodné prostredie pre bezpečný domov z hľadiska hygieny, čo prakticky ani reálne nie je možné. Súd má za to, že rodičia v súčasnosti nie sú schopní zabezpečiť základné potreby detí, čím deti trpia po zdravotnej aj sociálnej stránke. Je povinnosťou rodičov zabezpečiť deťom pokojné a bezpečné prostredie, lebo tým, že priviedli na svet svoje deti im priamo vznikla takáto povinnosť. Rodičia nemajú iba práva, ale aj povinnosti sústavne a dôsledne sa starať o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa. Keďže rodičia situáciu nezvládli a iné riešenie (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť) nebolo možné zabezpečiť nariadil súd ústavnú starostlivosť maloletých detí, ktorá sa bude vykonávať v Detskom domove v Necpaloch, do ktorého boli umiestnené všetky maloleté deti, aby neboli narušené citové väzby súrodencov. Išlo o najbližšie zariadenie od bydliska rodičov, do ktorého bolo možné umiestniť celú súrodeneckú skupinu detí.

Ústavná starostlivosť bola nariadená z dôvodov na strane rodičov, preto súd určil rodičom detí lehotu jedného roka na úpravu ich rodinných a sociálnych pomerov, aby osobne mohli vykonávať starostlivosť o maloleté deti, lebo je povinnosťou rodičov zabezpečiť im pokojné a bezpečné prostredie, v ktorom budú uspokojené základné potreby maloletých detí. Najmä na výchovu, osobnú starostlivosť, výživu, zdravotnú starostlivosť a vzdelávanie. Aj v štádiu konania pred súdom, keď sa rozhodovalo o ústavnej starostlivosti matka hodnotila svoju starostlivosť o deti ako dostatočnú, správanie sa otca za primerané a to aj vo vzťahu k fyzickému trestaniu detí, ktorý často požíval alkoholické nápoje, bil deti remeňom (okrem Q. T. E.), nútil ich zbierať po uliciach ohorky cigariet. Podľa vyjadrenia maloletej V. ju učil fajčiť. Pre agresívne správanie sa otca bola 24. 10. 2012 privolaná do bytu hliadka polície, ktorá otca detí z bytu vykázala a aj matka detí v tom čase vykazovala známky požitia alkoholu. Pri oznamovaní priestupku proti občianskemu spolunažívaniu v správe z 12. 12. 2012 Obvodné oddelenie PZ Liptovský Mikuláš uviedlo, že matka detí im povedala, že asi tri týždne pred dátumom oznámenia priestupku chcel otec detí zbiť maloletú Q. X. z dôvodu, že sa pomačuje a keďže matka chcela bitke zabrániť, dostala od otca detí opaskom do oblasti stehien. Otec si neplní svoju vyživovaciu povinnosť určenú súdom, z ktorého dôvodu dostávali deti náhradné výživné.

Vzhľadom na to, že v súčasnosti nemajú rodičia maloletých detí žiadny príjem, obaja sú nezamestnaní, súd určil obidvom rodičom povinnosť prispievať na výživu maloletých detí, na každé z detí v minimálnom rozsahu, čo zodpovedá 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona, čo je v súčasnosti 27,13 eur na každé z maloletých detí, osobitne od každého z rodičov. Vždy k 1. 7. 2013 sa upravuje výška minimálneho výživného, ktorá je závislá od životného minima podľa zákona č. 601/2003 Z. z.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ktoré sa mohlo začať i bez návrhu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sleduje, dátum, podpis) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha (§ 205 ods. 1 OSP).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1, b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a), f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2).

Pokiaľ si žalovaný dobrovoľne nesplní povinnosť uloženú týmto rozhodnutím, možno navrhnúť exekúciu podľa osobitného zákona.